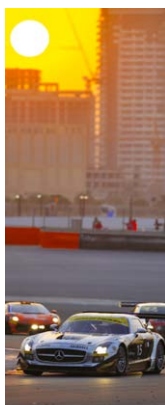

LEZEN - LEERJAAR 1

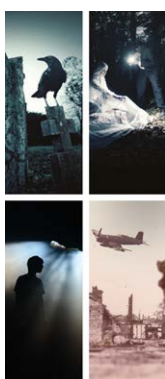
Lezen 1

- criteria bepalen voor het niveau van teksten (teksten op volgorde leggen)
- eigen niveau bepalen (teksten op eigen niveau kiezen)
- nut en noodzaak van lezen (de leesmotor)
- scannend/globaal lezen (het tekstgeraamte)
- leesmanieren
- strategieën vóór het lezen (voorspellen, voorkennis activeren, tekstgeraamte)
- tekstbegrip: tekst met vragen, opgehangen aan bovenstaande lesstof (2x)
- reflectie op eigen voortgang

Lezen 2

- eigen leesniveau en -houding bepalen
- 'navigatie' door teksten; zoekend lezen (leesrace)
- strategieën voor zoekend lezen
- rol tekstgeraamte bij zoekend lezen
- leesmanieren
- grondig lezen (modeling en duo-lezen)
- strategieën voor grondig lezen (vóór en tijdens lezen)
- online lezen (specifieke vaardigheden)
- tekstbegrip: tekst met vragen, opgehangen aan bovenstaande lesstof (2x)
- reflectie op eigen voortgang

De vier verhalen

In alle verhalen van leerjaar 1 worden lezen, schrijven, fictie en spreken, kijken en luisteren geïntegreerd.

- *De kooi*: signaalwoorden; feiten; moeilijke woorden.
Leesteksten: nieuwsberichten, artikelen en Wikipediapagina.
- *Verdacht*: samenvatten; scannend en grondig lezen.
Leesteksten: compleet politiedossier, artikelen.
- *Alert*: teksten interpreteren, nut vaststellen.
Leesteksten: flapteksten, verklaringen, artikelen.
- *Verzwegen*: online lezen; bronnen beoordelen; scannend, zoekend en grondig lezen.
Leesteksten: websites, reacties op vlogs.

Vrije ruimte: Blinkoetheek

Het online platform Blinkoetheek bevat:

- artikelen (non-fictie)
- korte verhalen (fictie)
- boeken (fictie en non-fictie)
- keuzeopdrachten voor verwerking van de teksten

Praktisch

Aantal lessen: 9

Afsluiting: toets

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: toets

Praktisch

Aantal lessen: 8

De kooi: 9

Verdacht: 9

Alert: 9

Verzwegen: 7

Afsluiting: eindproduct

Praktisch

De artikelen zijn downloadbaar en kunnen vrij gelezen worden.

LEZEN - LEERJAAR 1 (VERVOLG)

Vrije ruimte: woordenschat

De strategieën om moeilijke woorden te achterhalen worden in de cursus Lezen 4 behandeld. Docenten die dit naar voren willen halen, kunnen dit doen via de cursus Woordenschat:

- het belang van een grote woordenschat (quiz)
- strategieën voor het vinden en onthouden van woordbetekenissen
- schooltaal- en vaktaal
- strategieën toepassen (vrij lezen)

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: eigen toets leerling

LEZEN - LEERJAAR 2

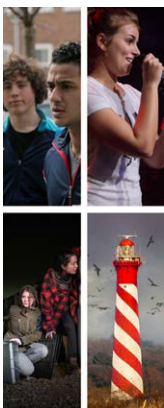
Lezen 3

- kijken naar eigen sterktes en zwaktes (leestypen)
- eigen leesuitdaging formuleren
- signaalwoorden (verhaal vertellen, puzzel)
- verwijswwoorden (woordenbingo, gatentekst)
- strategieën tijdens grondig lezen: vragen stellen, kijken naar structuur, visualiseren of schematiseren
- gericht werken aan eigen leesuitdaging
- tekstbegrip: tekst met vragen, opgehangen aan bovenstaande lesstof (2x)
- reflectie op eigen voortgang

Lezen 4

- inzicht dat je niet altijd hetzelfde leestype bent
- herhaling strategieën
- grondig lezen: moeilijke woorden
- vragen bij een tekst beantwoorden (onderwerp, hoofdgedachte, tekstsoort, tekstdoel, opbouw, signaalwoorden, verwijswwoorden, hoofd-/bijzaken)
- zelf vragen maken bij een tekst
- analyse sterktes en zwaktes bij tekstbegrip
- kritisch lezen: feit/mening, objectief/subjectief
- tekstbegrip: tekst met vragen, opgehangen aan bovenstaande lesstof (2x)
- reflectie op eigen voortgang

De vier verhalen

In alle verhalen van leerjaar 2 worden lezen, schrijven, fictie en spreken, kijken en luisteren geïntegreerd.

- *Gefixt*: samenvatten; hoofd- en bijzaken; informatie clusteren; bronnen beoordelen op nut; online lezen. Leesteksten: artikelen, websites, instructies.
- *Backstage*: scannend en grondig lezen. Leesteksten: Sociale media, e-mails.
- *Harde actie*: scannend en grondig lezen; informatie verwerken en ordenen; conclusies trekken. Leesteksten: tweets, blogs, artikelen, verslagen.
- *Onrust*: voorspellend en grondig lezen; reacties analyseren; standpunt bepalen; teksten beoordelen. Leesteksten: zakelijke brief, informatie over rol, artikelen, teksten van medeleerlingen.

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: toets

Praktisch

Aantal lessen: 7

Afsluiting: toets

Praktisch

Aantal lessen:

Gefixt: 7

Backstage: 7 (of 9)

Harde actie: 7

Onrust: 4

Afsluiting: eindproduct

LEZEN - LEERJAAR 2 (VERVOLG)

Schrijven 4

In schrijven 4 schrijven leerlingen een tekst op basis van bronnen. Aan de orde komen: tekstsoort, tekstdoel, bronnen zoeken, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van bronnen beoordelen, informatie verwerken, tekstopbouw, functie van inleiding en slot, titels en tussenkoppen.

Vrije ruimte: Blinkotheek

Het online platform Blinkotheek bevat:

- artikelen (non-fictie)
- korte verhalen (fictie)
- boeken (fictie en non-fictie)
- keuzeopdrachten voor verwerking van de teksten

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: eindproduct

Praktisch

De artikelen zijn downloadbaar en kunnen vrij gelezen worden.

LEZEN - LEERJAAR 3

Lezen 5

- herhaling Lezen 1 t/m 4 (quiz)
- reflectie op eigen leesniveau en -houding
- teksten zoeken
- verdiepend lezen
- vragen beantwoorden over teksten
- argumenten opschrijven
- vragen bedenken
- teksten beoordelen op betrouwbaarheid
- oefenen met scannend, zoekend of grondig lezen
- satire

Lezen/schrijven 6

- samenhang tussen lezen en schrijven
- inzicht in alle vormen van samenvatten in het gewone en schoolse leven
- samenvatten als leesstrategie bij grondig en studerend lezen
- manieren van samenvatten
- informatie zoeken, beoordelen, ordenen en verwerken
- bronteksten samenvatten t.b.v. een schrijfproduct

Kennismaking met het examen (vmbo)

Lezen, schrijven en kijken/luisteren volgens de PLOT26-visie, maar met een bruggetje naar het examen:

- lezen voor het examen (teksten met vragen)
- schrijven voor het examen
- kijken/luisteren voor het examen (niet in vmbo-gt).

De lessenserie is erop gericht leerlingen vertrouwen te geven en hen kennis te laten maken met het examen.

Argumenteren (havo en vwo)

- onderscheid feit en mening, standpunt en argument
- signaalwoorden in standpunt en argument
- feitelijke en waarderende argumenten
- verschil argument en argumentatie
- verschillende invalshoeken en aspecten gebruiken
- een standpunt onderbouwen
- tegenargumenten ontkrachten
- verschil tussen tegenargument en weerlegging
- logos, ethos en pathos verwerken in campagne
- campagnes analyseren op argumentatie

Praktisch

Aantal lessen: 5

Afsluiting: toets

Facultatief: afsluitende onderzoeksoopdracht

Praktisch

Aantal lessen: 6 (of 7)

Afsluiting: eindproduct (tekst)

Facultatief: tussenproduct (samenvatting)

Praktisch

Aantal lessen: 4 (of 5)

Afsluiting: mini-examen (facultatief)

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: presentatie en eindproduct

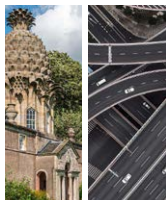
LEZEN - LEERJAAR 3 (VERVOLG)

De drie verhalen

In alle verhalen van leerjaar 3 worden lezen, schrijven, fictie en spreken, kijken en luisteren geïntegreerd.

- *Drone*: nepnieuws, 'kleur' van teksten en kranten; grondig lezen; online lezen.
Leesteksten: artikelen, Sociale media, juridische teksten.
- *Pandemie*: scannend, zoekend en grondig lezen; informatie documenteren; verbanden leggen; strategieën voor moeilijke woorden.
Leesteksten: artikelen, verslagen, eigen aantekeningen, formele documenten.
- *Prank*: lezen vanuit verschillende rollen, oordeel vormen aan de hand van internetforums.

Vrije ruimte: Lezen extra

Leerlingen oefenen met vragen bij een tekst beantwoorden. Ze ontdekken dat ze hier met oefenen echt beter in worden.

Vrije ruimte: Blinkotheek

Het online platform Blinkotheek bevat:

- artikelen (non-fictie)
- korte verhalen (fictie)
- boeken (fictie en non-fictie)
- keuzeopdrachten voor verwerking van de teksten

Praktisch

Aantal lessen:
Drone: 6 (of 7)
Pandemie: 5
Prank: 6

Afsluiting: eindproduct

Praktisch

Aantal lessen: 3

Afsluiting: geen

Praktisch

De artikelen zijn downloadbaar en kunnen vrij gelezen worden.

LEZEN - LEERJAAR 4

Lezen 7

De cursus bouwt verder op Lezen 1 t/m 6, met iets minder focus op leesmotivatie en reflectie. Inhoud:

- een diagnostische toets met feedback
- signaalwoorden
- alineaverbanden
- functies van alinea's
- lessen met langere concentratie-inspanning
- ruimte voor examenonderdelen, maar wel op PLOT26-manier (geen droge examenoefening)
- examenwoorden, verwerkt in opdrachten en teksten, dus in natuurlijke context

Schrijven 7

Leerlingen gaan werken aan een groter schrijfproduct, gebaseerd op tekstbronnen. Lezen en schrijven (en kijken/luisteren) zijn geïntegreerd.

Daarnaast is er aandacht voor examenwoorden, verwerkt in opdrachten en teksten.

Examentraining

- analyse representatieve recente examens
- digitale toets waarin diverse soorten examenopdrachten en -vragen verwerkt zijn
- voorbereiding op digitaal examen (vmbo-b en vmbo-k)
- oefenen met verschillende examenformuleringen
- gerichte verwijzingen naar goede oefensites, zodat leerlingen zelf examens kunnen oefenen

De Reddende Rechter

In dit verhaal worden lezen, schrijven, fictie en spreken, kijken en luisteren geïntegreerd.

- e-mails lezen
- toon in e-mails analyseren
- instructie op website lezen

Vrije ruimte: Blinkotheek

Het online platform Blinkotheek bevat:

- artikelen (non-fictie)
- korte verhalen (fictie)
- boeken (fictie en non-fictie)
- keuzeopdrachten voor verwerking van de teksten

Praktisch

Aantal lessen: 6

Afsluiting: toets (SE Lezen)

Praktisch

Aantal lessen: 5

Afsluiting: eindproduct (SE Schrijven)

Praktisch

Aantal lessen: 10 (flexibel)

Afsluiting: geen

Praktisch

Aantal lessen: 5

Afsluiting: beoordeling verschillende opdrachten met een PTA-formulier

Praktisch

De artikelen zijn downloadbaar en kunnen vrij gelezen worden.

LEZEN - KORTE DIDACTISCHE VERANTWOORDING

Uitgangspunten en doelen

Uitgangspunt bij de cursussen Lezen in PLOT26 is dat leerlingen zoveel mogelijk lezen, omdat lezen de belangrijkste bouwsteen is voor het vak Nederlands.

Het doel van de leerlijn is dat leerlingen:

- 1 met interesse en plezier blijven of gaan lezen (motivatie, leesplezier);
- 2 beter leren lezen (vaardigheid, tekstbegrip);
- 3 lezen zien als een belangrijke activiteit in hun schoolse en persoonlijk leven (attitude, inzicht in nut en noodzaak).

Uiteraard hangen deze doelen nauw samen. Oftewel: leerlingen vinden lezen leuk, ze kunnen het en ze zien er het nut van in. Uit onderzoek (zie literatuurlijst achterin) is gebleken dat dit de beste manier is om leesvaardigheid van leerlingen wezenlijk te verbeteren.

Motivatie en leesplezier (doel 1) proberen we te bereiken door:

- leerlingen hun eigen teksten te laten lezen, of te laten kiezen uit verschillende teksten;
- leerlingen teksten op hun niveau te laten lezen (niet te makkelijk, niet te moeilijk);
- gevarieerde werkvormen aan te bieden die de leerlingen uitdagen en prikkelen;
- leerlingen te laten lezen in een natuurlijke context, in de verhalen.

Vaardigheid en beter tekstbegrip (doel 2) proberen we te bereiken door:

- veel en expliciet aandacht te besteden aan leesstrategieën, ook online strategieën;
- veel voor te doen (modellen): wat doet een goede lezer als hij leest;
- leerlingen te laten ervaren welke strategieën ze zelf al (onbewust of bewust) toepassen;
- inzicht te geven in wat voor type lezer een leerling is en daarop sturen;
- heldere theorie met veel voorbeelden en filmpjes aan te bieden;
- gevarieerde werkvormen aan te bieden om theorie te verwerken;
- minimaal twee keer per cursus een tekst met vragen aan te bieden, zodat leerlingen en docenten kunnen checken of ze een tekst écht begrijpen.

Positieve leesattitude en inzicht in nut en noodzaak (doel 3) bereiken we door:

- leerlingen te laten reflecteren op hoe ze lezen;
- leerlingen inzicht te geven in eigen groei door quizjes in elke cursus;
- leerlingen te laten werken met schoolboekteksten (nut en noodzaak);
- leerlingen de werking van de 'leesmotor' te laten ervaren: door teksten te lezen, krijg je meer kennis over het onderwerp en leer je vanzelf nieuwe woorden. Doordat je meer (woord)kennis hebt, kun je moeilijkere teksten aan, waar je ook weer meer leert: zo word je een steeds betere lezer. Je leesmotor gaat dus lopen.
- leerlingen het nut van lezen te laten ervaren voor schrijf- en spreekopdrachten (geïntegreerd onderwijs).

Waarom relatief weinig 'teksten met vragen'?

Het onderdeel leesvaardigheid bestaat in de meeste traditionele methodes voornamelijk uit theorie en teksten met vragen. In die vragen wordt getoetst of leerlingen de theorie begrepen hebben en kunnen toepassen. Meestal lezen de leerlingen zo'n tekst alleen om de vragen te beantwoorden. De vragen volgen vaak de volgorde van de tekst, dus leerlingen hebben hun ene vinger bij de vraag en hun andere vinger bij de regel of alinea waar de vraag over gaat. Ze lezen dat stukje tot ze het antwoord hebben en gaan dan naar de volgende vraag. Wat blijkt? Als je ze vraagt waar de tekst nu over gaat, hebben ze vaak géén idee: ze zijn door de vragen volledig ontkoppeld van de tekst. Vragen beantwoorden was hun doel, niet de tekst echt lezen en begrijpen. Dit is typisch het 'schoolse lezen' uit de leespiramide van Bert de Vos. PLOT26 legt bewust de nadruk op natuurlijk en rijk lezen.

Overigens kunnen tekstbegripsvragen buitengewoon zinvol zijn:

- *Goede vragen helpen de leerling een tekst beter te begrijpen.*
Door een vraag te stellen over het tekstgeraamte of hoofdgedachte, dwing je de leerling om afstand te nemen van een tekst, door een vraag te stellen over een signaalwoord of verwijswoord in een essentiële tekstpassage, draag je bij aan beter begrip van die passage, door vragen te stellen over de inhoud, dwing je leerlingen de tekst echt goed te lezen.
- *Als de leerling vragen goed kan beantwoorden, weet hij dat hij op de goede weg zit.*
Je geeft leerlingen hiermee een instrument in handen om hun eigen groei te meten en geeft ze verantwoordelijkheid.
- *Je krijgt zicht op het niveau van de leerling.*
Je ziet of een leerling een tekst echt goed heeft begrepen en je kunt zo nodig aanvullende ondersteuning geven.

Om die reden bieden we in elke leescursus minstens twee keer een tekst met tekstbegripsvragen aan. Het gaat hier om vragen die echt relevant zijn voor en bijdragen aan beter tekstbegrip.

Literatuur

- Berg, L. van den e.a. (2012). *Lezen van 1F naar 4F. De doorlopende leerlijn lezen in het voortgezet onderwijs*, APS.
- Clemens, J. (2015). Onlinegeletterdheid moet omhoog. In: *Tijdschrift voor remedial teaching*, jr. 1.
- Hacquebord, H. (2007). De leesvaardigheid van vmbo-leerlingen. In: *Lezen in het vmbo: onderzoek, interventie, praktijk*. Red. D. Schram. Stichting Lezen, Delft: Eburon reeks 11, p. 57-75.
- Mortel, K. van de (2010). Begrijpend lezen is kwestie van denken. In: *Didaktief* (8), p. 1-7.
- Silfhout, G. van (2016). *Geïntegreerd lees- en schrijfonderwijs vo*, SLO.
- Steensel, R. van (2016). Weerzin tegen lezen of weer zin om te lezen? In: *Lezing Congres succesvol lezen in het onderwijs*.
- Steensel, R. van e.a. (2017). *Effecten van leesmotivatie-interventies. Uitkomsten van een meta-analyse. Reviewstudie*.
- Vos, B. de (2012). Lezen wordt steeds leuker en gaat steeds beter in IJsselstein. In: *Levende Talen Magazine*, 2012 | 3.